

LU Byggnad
Oskar Jonsson
Brandskyddssamordnare

Informationsmaterial avseende utrymningsplatser för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga

Denna informationstext är avsedd för prefekter, husprefekter och motsvarande som ansvarar för en säker utrymning av Lunds universitets lokaler.

Informationsmaterialet kan även användas för chefer och skyddsombud för att öka kunskapsnivån inom området.

Bakgrund

Boverkets byggregler

När ny- eller ombyggnation sker tillämpas boverkets byggregler (BBR) där det idag finns krav på utrymningsplats i publika lokaler. I BBR 5:248 finns angivet följande som definition på utrymningsplats:

”Med utrymningsplats avses ett utrymme i angränsande brandcell som är placerad i anslutning till utrymningsväg där personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan avvakta fortsatt utrymning.”

Du hittar BBR i sin helhet på Boverkets [hemsida](#).

Arbetsmiljöverkets föreskrifter

I arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsen utformning (AFS 2009:2) finns bland annat följande beskrivet i §75

”Det ska finnas sådana möjligheter till utrymning som är betingade av byggnadens, lokalens, arbetsplatsens och verksamhetens art. I händelse av fara ska alla arbetsplatser och personalutrymnen kunna utrymmas innan kritiska förhållanden uppstår.”

Kommentar till §75

”Om egenutrymning för en rörelsehindrad inte är möjlig är en tillfällig utrymningsplats, inom egen brandcell, där man kan invänta hjälp i anslutning till trappan en lösning.”

Du hittar AFS 2009:2 i sin helhet [här](#). Via denna [länk](#) hittar du ytterligare information från Arbetsmiljöverket avseende utrymning.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet har tagit fram skriften [Riktlinjer för tillgänglighet, Riv hindren](#). I denna finns beskrivet riktlinjer för hur byggnaden ska utformas för att en säker utrymning för personer med funktionsnedsättning ska kunna vara möjlig.

Om jag är ansvarig – hur gör jag?

Om du är ansvarig för att upprätta rutiner i händelse av brand och vill implementera riktlinjerna i denna informationsskrift kan du gå tillväga på följande sätt:

1. Läs igenom detta dokument för att få en bild av kravställningarna i myndigheternas riktlinjer.
  2. Beställ en genomgång av lokalerna av Lunds universitets upphandlade brandkonsult. Avrop görs via Lupin. Konsulten kommer göra en genomgång av lokalerna och lämna verksamhets- och lokalanpassade förslag på lämpliga åtgärder och placering av utrymningsplatser i byggnaden med utgångspunkt för denna informationsskrift.
  3. Besluta om omfattning av åtgärder som ska vidtas.
- I tabell 1 nedan finns en sammanfattning av denna informationsskrift där avsnitten har delats in i tre steg och varje avsnitt har tilldelats en aktivitetsbeskrivning. Steg 1 anses vara en skälig och acceptabel nivå i befintliga byggnader. Steg 2 och steg 3 utgör en högre egen ambitionsnivå. Vid eventuell implementering av steg 2 och steg 3 behöver dialog ske med fastighetsägaren. Kontakta brandskyddssamordnare på LU Byggnad om du behöver hjälp.

Tabell 1. Sammanfattning av riktlinjerna.

Steg	Avsnittsnummer	Aktivitet
1	1-5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inventera och fastställ lämpliga platser i byggnaden som kan användas som utrymningsplatser 2. Bedöm antalet personer som förutsätts vara i behov av att använda utrymningsplatserna i byggnaden 3. Skylta utrymningsplatsen 4. Fastställ rutiner och utrymningsorganisation 5. Säkerställ att räddningstjänsten har tillgång till adekvat information
2	6-9	<ol style="list-style-type: none"> 6. Tillgänglighetsanpassa dörrar och passager 7. Komplettera med vägledande markering och nödbelysning 8. Se över placering av brandlarmsknappar och brandsläckare 9. Se över funktion för utrymningslarm så detta kan uppfattas av alla
3	10	<ol style="list-style-type: none"> 10. Installera kommunikationsutrustning för samtliga utrymningsplatser. Komplettera och uppdatera informationsanslag, rutiner och instruktioner.

Riktlinjer för utrymning av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga

Följande utgör förslag på tillvägagångssätt för implementering av utrymningsplatser på Lunds universitet. Utgångspunkten är riktlinjerna från Myndigheten för delaktighet.

Eftersom det i många fall krävs åtgärder, både byggnadstekniska, installationstekniska samt organisatoriska åtgärder, i Lunds universitets inhyrda lokaler för att uppfylla riktlinjerna från Myndigheten för delaktighet har strategi utarbetats och presenteras efter varje punkt. Varje punkt inleds med riktlinjen från Myndigheten för delaktighet (*i kursiv stil*) och efter det kommer förklarande text avseende tillämpning på Lunds universitet.

1. Tillgång till utrymningsplats

Det ska finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar i lokaler som kan användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Finns automatiskt brandsläcksystem är rekommendationen att det ska finnas en tillgänglig utrymningsplats.

Följande strategier rekommenderas i första läget:

- A. Trapphus utgör i de flesta fall egen brandcell vilket gör att dessa lämpar sig för att användas för utrymningsplatser.
- B. Där det förekommer brandtekniska avskiljningar inom våningsplanet, exempelvis där korridoren är avdelad brandtekniskt, kan dessa användas för utrymningsplats.

Tänkt på följande:

- Det ska finnas tillräckligt utrymme i trapphuset för att en rullstol med måtten 1,30 x 0,70 meter ska kunna få plats utan att detta påverkar passage från våningsplan ovanför eller passage från aktuellt våningsplan i trapphuset. Passagebredd ska även beaktas vid placering i korridor enligt punkt B.
- Om utrymningsplatsen placeras enligt punkt B bör detta ske i så nära anslutning till ett trapphus som möjligt för att minska insatsvägens avstånd i byggnaden.
- Om det saknas byggnadstekniska möjligheter i form av brandcellgränser eller om det finns begränsat utrymme behöver en analys och åtgärdsförslag ta fram för att kunna uppfylla detta krav.

2. Dimensionerande antal platser

Varje utrymningsplats ska dimensioneras så att den rymmer det antal personer som bedöms kunna vara i behov av en utrymningsplats.

I publika utrymnen för fler än 150 personer är riktvärdet från Boverkets byggregler (BBR) att minst 1 % av det maximala personantalet i lokalen ska förutsättas vara i behov av att använda utrymningsplats. Detta riktvärde ska användas i utrymnen där allmänheten har tillträde. Utrymnen som kräver tillträde med LU-kort kan bedömas i varje enskilt fall om det är uppenbart att behovet ej motsvarar 1 % av det maximala personantalet.

I utrymnen som endast är tillgängliga för anställda ska det göras en bedömning i varje enskilt fall med hänsyn till byggnadens och våningsplanernas utformning och

antalet personer som bedöms ha behov av att använda en utrymningsplats. Med hänsyn till att kunna erhålla en säker utrymning för anställda och besökande i Lunds universitets byggnader ska samtliga våningsplan förses med utrymningsplatser enligt avsnitt 1 med plats för minst en person.

3. Informationsskyltning

Det ska finnas

- en skylt på utrymningsplatsen som talar om att man befinner sig på utrymningsplatsen, med information om var man är med trapphusnummer och våningsplan
- en skylt vid anordningen för kommunikation,
- en skylt som talar om vad larmknappen är avsedd för

Informationen vid utrymningsplatsen ska vara utformad enligt *Informationsskyltning för utrymningsplats* (bilagd i denna handling). Anpassning ska ske i varje enskilt fall. I anslutning till detta anslag ska skylt med vit rullstol på grön bakgrund sättas upp för att synliggöra platsen. Skylten ska ha tilläggsstexten ”Utrymningsplats/Evacuation site”

Informationen under rubriken Du befinner dig på följande plats ska vara utformad i följande ordning.

1. Husets namn
2. Gatuadressen
3. Trapphus
4. Våningsplan

När det gäller gatuadressen är det viktigt att denna är korrekt. Det kan i vissa fall finnas olika adresser beroende på vilken ingång till byggnaden som anges. Om det råder oklarheter ska angivelse av gatuadress stämmas av med räddningstjänsten och brandskyddssamordnare på LU Byggnad.

Trapphus kan benämnas med nummer, bokstav eller med namn beroende på hur benämningar förekommer i övrigt i byggnaden. Benämningen ska följa ett logiskt mönster som är lätt att följa i byggnaden.

Vid installation av kommunikationsutrustning ska informationen anpassas och informationsskyltning av tvåvägskommunikation och kommunikationsutrustning upprättas. Se avsnitt 10 avseende kommunikationsutrustning.

4. Utrymningsorganisation - Rutin för utrymning

Det ska finnas rutiner och instruktioner som säkerställer att alla kommer ut vid utrymning.

Utrymningsorganisation ska anpassas i varje enskild byggnad för att säkerställa att det finns möjlighet för alla att utrymma. Organisationen består med fördel av utrymningsledare på varje våningsplan med uppgifter att utföra vid utrymning av byggnaden. Organisationen ska hantera informationsflödet så räddningstjänsten får kännedom om att det finns personer på utrymningsplatserna om så är fallet.

Information ska delges anställda och studenter om utrymningsplatsens funktion och syfte. Information ska även finnas till undervisande lärare hur denne ska agera vid utrymning.

Utrymningsplanerna i byggnaden ska kompletteras med information avseende placering av utrymningsplatser.

5. Information till räddningstjänsten

Det ska finnas adekvat information tillgängligt för räddningstjänsten så att utrymningsplatser lätt kan lokaliseras.

Ritningsunderlag ska finnas tillgängligt för räddningstjänsten för att de ska kunna göra en effektiv insats. Detta placeras lämpligast i anslutning till brandförsvarstablån (BFT) dit räddningstjänsten anländer vid brandlarm. För att underlätta orienteringen kan information på ritningsunderlaget kompletteras med vilken sektion, eller adressenhet om möjligt, för brandlarmet som respektive utrymningsplats är placerad i.

6. Tillgänglighet för passager och dörrar

En förflyttningväg som är tänkt att kunna användas av personer med nedsatt rörelseförmåga ska vara utan trappor, trappsteg eller branta lutningar, alltså horisontell eller med en utrymningshiss, samt utan höga trösklar, tunga dörrar och svåråtkomliga öppningsanordningar. Dörrarna i utrymningsvägarna ska vara lätta att öppna och att passera.

Dörrar och passager till utrymningsplatser eller dörrar i fasad till det fria ska vara tillgängliga i händelse av brand- och utrymningsituation. D.v.s. vara fria från trappor, branta lutningar, höga trösklar, tunga dörrar, svåråtkomliga öppningsanordningar m.m.

Tillgängligheten och utrymningsbeslagningen ska anpassas i enlighet med Boverkets byggregler (BBR) avseende tillgänglighet och utrymning.

Tänk på att:

- Tillgänglighetsanpassning för befintliga installationer, framför allt för dörrar i brandcellsgräns, kräver samordning för att alla funktionskrav på passagen ska uppfyllas.
- Dörrar för utrymning ska vara lätta att öppna utan nyckel eller motsvarande. Anpassning av utrymningsbeslag kan krävas för att tillgänglighetsanpassa passager till utrymningsplatserna och dörrarna i fasad.
- Tillgängligheten ska säkerställas även i brandfallet, d.v.s. funktioner i dörrautomatik ska fungera även vid signal från brandlarmet. Brandcellsgränsen funktion får ej åsidosättas till följd av krav på tillgänglighet, båda funktionskraven ska upprätthållas.

7. Vägledande markeringar och nödbelysning.

Vägledande markering till utrymningsplatser och tillgängliga utrymningsvägar i markplan ska kompletteras med rullstolsymbol. Utrymningsplatser ska förses med nödbelysning.

Väg till utrymningsplats eller dörrar i fasad som är tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska förses med vägledande markering som är kompletterad med rullstolssymbol. Skyltningen ska ske enligt AFS 2008:13.

Nödbelysning ska installeras vid utrymningsplatsen och upprätta hålla funktion enligt BBR 5:343.

8. Larmknappar och brandsläckare

Larmknappar för att aktivera brandlarm och utrymningslarm samt brandsläckare ska vara inom räckhåll för bland annat personer som använder rullstol.

Larmknappar och brandsläckare ska placeras max 1,1 meter över golv och minst 0,7 meter från hörn. Den bästa placeringen är max 1 meter över golv och minst 1 meter från hörn¹.

9. Hörbarhet och synlighet - utrymningslarm

Personer med funktionsnedsättning ska kunna uppfatta utrymningslarm och information i samband med utrymning

Översyn ska göras avseende behov av komplettering av optiska larmdon i publika utrymmen samt på toaletter. I utrymmen där personer med nedsatt hörsel förväntas vistas ska kompletteras med optiska larmdon.

10. Kommunikation

Utrymningsplatsen ska ha en anordning för tvåvägskommunikation med visuell återkoppling och möjlighet till talad kommunikation.

Mottagningsplatsen för indikation från utrymningsplatserna samt kommunikationsmöjlighet ska placeras i anslutning till brandförsvarstablån (BFT), om inte denna är direkt olämplig med hänsyn till utrymningsorganisationens uppbyggnad i respektive byggnad.

Kommunikationssystemet ska vara utformat så att det uppfyller krav för strömavbrott och felsignal som automatiskt brandlarm enligt avsnitt 5:2511 i BBR.

Kommunikationsutrustningen på utrymningsplatsen ska vara placerad 0,8 meter från golv och 0,7 meter från hörn².

---

¹ Säker utrymning – vid brand och andra nödsituationer utgiven av Myndigheten för handikappolitisk samordning (numera Myndigheten för delaktighet)

² Säker utrymning – vid brand och andra nödsituationer utgiven av Myndigheten för handikappolitisk samordning (numera Myndigheten för delaktighet)

Utrymningsplats

Du befinner dig på följande plats:

XXXXXXXXXX

Denna utrymningsplats är avsedd för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga som ej kan utrymma på egen hand. Du befinner dig i en brandcell som står emot en brand i minst 30 minuter. Denna plats utgör en säker zon.

Byggnaden har en utrymningsorganisation (vardagar XX-XX) som kontrollerar denna plats vid en utrymningssituation.

Instruktion vid utrymning:

- Påkalla hjälp i din närhet och meddela att du ej kan utrymma på egen hand.
- Ring SOS på **112 (0-112)** från intern anknytning) och meddela var du befinner dig och att du ej kan utrymma på egen hand.
- Ring Lunds universitets väktare på **046-222 07 00** och meddela var du befinner dig och att du ej kan utrymma på egen hand.
- Invänta hjälp från räddningstjänsten, väktare eller personal i utrymningsorganisationen.

Icke akuta frågor angående detta informationsanslag besvaras av:
Förnamn Efternamn, tel. XXX-XXX XX XX,
e-post: fornamn.efternamn@XX.lu.se

Evacuation site

Your location:

XXXXXXXXXX

This evacuation site is intended for individuals with impaired vision or mobility who are not able to evacuate the building on their own. You are located in a fire cell which can withstand fire for at least 30 minutes. This location is a safe place.

This building has an evacuation team (weekdays XX-XX) that will check this location in case of an evacuation.

What to do in case of an evacuation:

- Ask the people around you for help, and notify them that you are unable to evacuate on your own.
- Call the emergency services at **112 (0-112)** from internal extension) and inform them of your location and that you are unable to evacuate on your own.
- Call Lund University's security control centre at **046-222 07 00** and inform them of your location and that you are unable to evacuate on your own.
- Wait for help from the fire department, Lund University's security officers, or members of the evacuation team.

For any non-emergency questions concerning this information, please contact: *Name Surname*, tel XXX-XXX XX XX, email name.surname@XX.lu.se

